

POTENȚIALUL NATURAL AL UNOR SUPRAFETE DIN MASIVUL FORESTIER AL CODRILOR CENTRALI

Nina Liogchii^{1, 2}, Adam Begu^{1, 3}, Regina Fasola¹

¹Institutul de Ecologie și Geografie

²Catedra Biologie animală, UST

³Catedra Biologie vegetală, UST

Rezumat. Obiectul cercetării constituie 5 arii protejate din cadrul masivului forestier al Codrilor, Podișul Moldovei Centrale (raionul Călărași). Studiul este bazat pe cercetări în teren și laborator. Accentul este plasat pe evaluarea potențialului natural valoros protejat în Rezervațiile Naturale Silvice din zona de cercetare.

În rezultatul cercetărilor a fost constatat că fiecare arie evaluată își are rolul său în protecția anumitor componente valoroase. Fiind parte componentă a aceluiași masiv forestier, comun pentru ariile cercetate este protecția sectoarelor prețioase de vegetație forestieră și conservarea diversității florei și faunei valoroase specifice zonei Codrilor. Prezența anumitor componente valoroase doar în unele rezervații și lipsa lor în altele face deosebirea între potențialul de protecție al suprafețelor cercetate.

Abstract. The natural potential of some surfaces in the forestry mass of Central Codry

The object of researches are five protected areas within Codry Forest District, Central Moldavian Plateau (Calarasi district). The study is based on field and laboratory researches. The emphasis is placed on assessing the valuable natural potential protected in the Natural Forest Reserves.

As a result of the research it was found that each evaluated area has its role in the protection of certain valuable components. Being part of the same forest massif, common for researched areas is the protection of precious forest vegetation sectors and the preservation of flora and fauna from Codry area. The presence of certain valuable components only in some reservations and their absence in others makes the difference between the protection potential of the researched surfaces.

Key words: Natural Forest Reserves, protection potential, natural components, rare species, abundance, conservation.

INTRODUCERE

Deși biodiversitatea a creat premisele pentru apariția și evoluția omului, pe parcursul ultimelor decenii unele activități umane pun în pericol lumea vegetală și animală, unele specii de plante și animale fiind amenințate cu dispariția.

În acest context, obiectivul general al Strategiei privind diversitatea biologică a Republicii Moldova pentru anii 2015-2020 este crearea condițiilor pentru îmbunătățirea calității componentelor diversității biologice prin consolidarea fundamentului pentru o dezvoltare durabilă a țării [20]. Situația ecologică din țară impune abordarea problemelor conservării biodiversității la nivel geosistemic, ecosistemic și la nivel de specie, iar regionarea acțiunilor de conservare a biodiversității va facilita gestionarea durabilă a acestor probleme. În această ordine de idei, o atenție deosebită trebuie acordată ariilor cu comunități vegetale și habitate faunistice valoroase care necesită a fi restabilite, protejate și monitorizate în permanență. Una dintre regiunile prioritare de conservare a biodiversității este Regiunea Codrilor Centrali. Spre deosebire de alte regiuni, aici cota ecosistemelor naturale este satisfăcătoare iar funcționalitatea lor este relativ optimă, deaceia acțiunile de conservare a biodiversității trebuie direcționate spre protejarea speciilor.

Cunoașterea stării diversității biologice și valorii speciilor ce-și găsesc habitatele în aceste ecosisteme va servi ca bază științifică pentru protecția eficientă și asigurarea unui management durabil al diversității biologice din masivul forestier al Codrilor Centrali.

MATERIALE ȘI METODE

În cercetare au fost incluse ariile naturale protejate de stat (ANPS) din categoria Rezervații Naturale Silvice (RNS) amplasate pe teritoriul raionului Călărași. Regiunea de cercetare face parte din masivul forestier al Codrilor, Podișul Moldovei Centrale [2].

Studiul este bazat pe cercetări în teren și laborator. Cercetările în teren au constat în evaluarea ecosistemelor naturale în principalele faze fenologice de dezvoltare a vegetației efemeroide, anuale, perene și a perioadelor de dezvoltare a lumii animale. Pentru inventarierea speciilor rare a fost utilizată metoda transectelor [12]. Abundența speciilor rare a fost stabilită în conformitate cu metoda descrisă de Braun-Blanquet, J. [4] iar colectarea mostrelor a fost realizată ținând cont de recomandările autorilor Doniță I., Doniță N., 1975 pentru pădurile de foioase [11]. Cercetările în laborator au inclus determinarea apartenenței sistematice a speciilor colectate, fiind utilizate microscopul MBS-10, Micmed-5, determinatoarele de domeniu și literatura de specialitate [16, 18, 22]. Stabilirea arealelor, gradului de raritate și stării de periclitate ale speciilor de floră și faună au fost efectuate în conformitate cu Criteriile IUCN și actele normative naționale, regionale și internaționale: Cărțile Roșii ale Republicii Moldova, României, Ucrainei; Listele Roșii ale României, Europei; Anexele Convențiilor de la Berna, Bon, Washington, Directivele privind conservarea habitatelor [1,3,5-10, 14, 15, 17, 19].

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Starea fondului ariilor naturale din teritoriul raionului Călărași.

Făcând o analiză a Legii privind Fondul ANPS [13] constatăm că în raionului Călărași suprafața ariilor protejate constituie circa 44,5 % din teritoriul administrativ. Cea mai mare pondere din această suprafață revine rezervațiilor peisajere (76%) iar circa 23% - celor 5 rezervații naturale silvice incluse în studiu (Fig. 1), acestea fiind: RNS Sadova, RNS Leordoia, RNS Scăfăreni, RNS Boguș, RNS Voinova.

Potențialul natural. Rezervațiile Naturale Silvice prezintă spații naturale, valoroase din punct de vedere științific, destinate păstrării și restabilirii unui sau a mai multor componente ale naturii pentru menținerea echilibrului ecologic [13]. Fiecare arie evaluată își are rolul său în protecția anumitor componente valoroase. Întrucât ariile nominalizate prezintă suprafețe de păduri, comun pentru ele este protecția sectoarelor prețioase de vegetație forestieră și conservarea diversității florei și faunei specifice zonei Codrilor. Din aceste considerente, în descrierea rezervațiilor ne vom referi, în mod special, la componentele biotice valoroase prezente în ele.

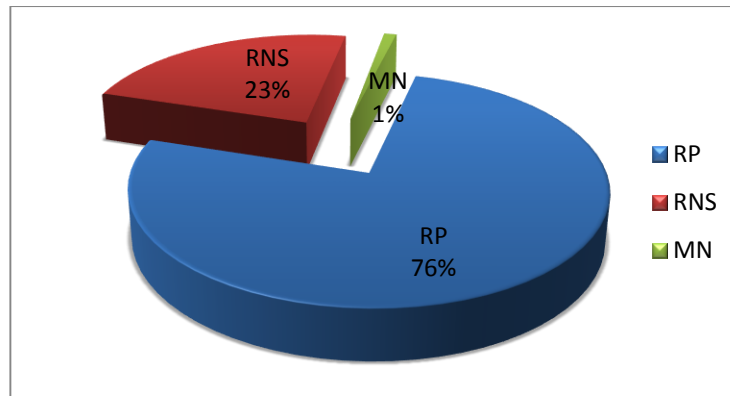

Fig. 1. Ponderea categoriilor de arii naturale protejate de stat în raionul Călărași.

RNS Sadova are suprafața de 221,3 ha și este amplasată la Nord de satul Sadova, raionul Călărași. Face parte din OS Călărași, deținător funciar fiind Întreprinderea pentru Silvicultură Călărași. Aria protejată are un relief deluros cu versanți cu pantă moderată, altitudinea variind între 250 și 350m. Tipul dominant de sol este cenușiu deschis [21], fiind favorabil pentru cele două tipuri de pădure identificate aici: goruneto-șleau și gorunet cu floră de mul.

Printre speciile de arbori au fost înregistrate speciile dominate: gorun (*Quercus petraea*) - 43%, carpen (*Carpinus betulus*) - 34%, tei (*Tilia cordata*) - 17% și speciile însoțitoare: stejar (*Quercus robur*), fag (*Fagus sylvatica*), frasin (*Fraxinus excelsior*), arțar (*Acer campestre*, *A. platanoides*, *A. tataricum*), cireș (*Cerasus avium*), măr pădureț (*Malus sylvestris*), păr (*Pyrus pyraeaster*), plop (*Populus tremula*), sorb (*Sorbus torminalis*) - R, ulm (*Ulmus levis*) (Fig. 2).

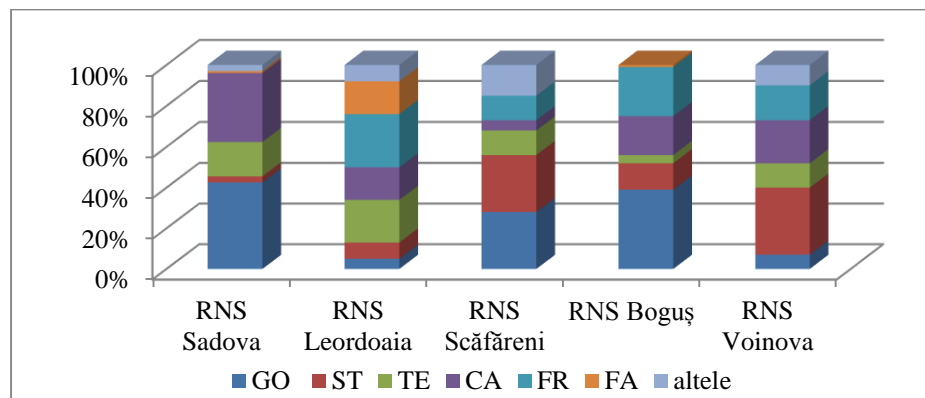

Figura 2. Compoziția arboretului.

Arbuștii sunt prezentați de următoarele specii: corn (*Cornus mas*), alun (*Corylus avellana*), păducel (*Crataegus curvisepala*, *C. monogyna*), porumbar (*Prunus spinosa*), măceș (*Rosa canina*), soc (*Sambucus nigra*), salbă moale (*Euonymus europaea*), lemn-râios (*Euonymus verrucosa*), sânger (*Swida sanguinea*), dârmoz (*Viburnum lantana*), clocotiș (*Staphylea pinnata*) - R.

În aria protejată au fost înregistrate și 16 specii rare de plante ierboase cu statut de protecție la nivel național, regional și internațional (Tab. 1).

Tabelul 1. Particularitățile floristice/faunistice ale obiectelor cercetate (raport cantitativ)

Denumirea ariei	Statutul de protecție/nr. specii								
	R	CRR M	CRR	CRU	LRE	CWash	CBern a	CBon	DH
RNS Sadova	16/25	7/8	6/8	10/6	1/22	5/3	0/15	0/2	0/10
RNS Leordoiaia	12/22	3/8	6/8	8/6	1/21	5/2	0/15	0/1	0/10
RNS Scăfăreni	12/22	3/9	6/7	9/5	1/17	4/1	0/15	-	0/8
RNS Boguș	9/21	3/8	6/8	7/5	1/19	5/3	0/15	0/2	0/10
RNS Voinova	7/13	3/7	4/6	6/5	1/11	4/1	0/11	-	0/6

Printre ele: leurda (*Allium ursinum*), brânca porcului (*Scrophularia umbrosa*), crin de pădure (*Lilium martagon*), rodul pământului (*Neottia nidus-avis*), viorea noptii bifolie (*Platanthera bifolia*). La fel și speciile regăsite în CRRM: dumbrăviță (*Epipactis helleborine*), căpșuniță grandifloră (*Cephalanthera damasonium*), căpșuniță longifolie (*Cephalanthera longifolia*), mutulică (*Scopolia carniolica*), ferigă masculină (*Dryopteris filix-mas*) și speciile de briofite *Orthotrichum patens* și *Cirriphyllum piliferum*. Merită o deosebită atenție și speciile cercel italian (*Silene italica*) și lipicioasă purpurie (*Viscaria atropurpurea*), pentru care RNS Sadova este un habitat favorabil, acestea fiind înregistrate doar în aria menționată cu abundența de 15 și 40% (Tab. 2).

Tabelul 2. Abundența speciilor rare de plante, %. (Braun – Blanquet, 1965)

Nr. d/o	Denumirea speciei	Statutul de protecție	RNS Sadova	RNS Leordoiaia	RNS Scăfăreni	RNS Boguș	RNS Voinova
1.	<i>Allium ursinum</i>	R, CRU, LRE	20	90	15	80	15
2.	<i>Cephalanthera damasonium</i>	CRRM, LRR, CRU, CWash.	3	5	10	5	5
3.	<i>Cephalanthera longifolia</i>	CRRM (VU), CRU, Cwash.	12	10	5	10	5
4.	<i>Dentaria quinquefolia</i>	CRRM (EN)	-	-	-	5	-
5.	<i>Dryopteris filix-mas</i>	CRRM (VU)	7	5	-	-	-
6.	<i>Epipactis helleborine</i>	R, LRR, CRU, CWash.	3	10	5	10	5
7.	<i>Lilium martagon</i>	R, LRR, CRU	10	5	12	5	-
8.	<i>Listera ovata</i>	R, LRR, CRU	-	-	10	-	-
9.	<i>Nectaroscordum bulgaricum</i>	CRRM (VU), CRU	7	-	5	-	-

10.	<i>Neottia nidus-avis</i>	R, LRR, CRU, CWash.	10	5	7	7	5
11.	<i>Paris quadrifolia</i>	R	-	-	25	-	-
12.	<i>Platanthera bifolia</i>	R, LRR, CRU, CWash.	5	3	-	25	-
13.	<i>Scopolia carniolica</i>	CRRM (VU), CRU	15	-	-	-	25
14.	<i>Silene italica</i>	CRRM (CR)	15	-	-	-	-
15.	<i>Staphylea pinnata</i>	R, LRR, CRU	8	3	5	5	8
16.	<i>Viscaria atropurpurea</i>	CRRM (CR)	40	-	-	-	-

Prinre speciile rare de animale identificate în RNS Sadova menționăm: pisică-sălbatică (*Felis silvestris*), căprior (*Capreolus capreolus*), bursuc (*Meles meles*), jder de pădure (*Martes martes*), dihor de pădure (*Mustela putorius*), nevăstuică (*Mustela nivalis*), cârtiță (*Talpa europaea*), iepure de câmp (*Lepus europaeus*), uliu porumbar (*Accipiter gentilis*), șorecar comun (*Buteo buteo*), corb (*Corvus corax*), pupăză (*Upupa epops*), ciocănitoare sură (*Picus canus*), fazan (*Phasianus colchicus*), șopârlă verde (*Lacerta viridis*), șarpe de alun (*Coronella austriaca*), șarpe de casă (*Natrix natrix*), broască râioasă brună (*Bufo bufo*), brotăcel (*Hyla arborea*), broască râioasă verde (*Bufo viridis*), broască roșie de pădure (*Rana dalmatina*), caraban (*Oryctes nasicornis*), rădașcă (*Lucanus cervus*), croitor cenușiu (*Morimus funereus*), arctiidă hera (*Euplagia quadripunctaria*), podalir (*Iphiclides podalirius*) ș. a.

Componentele naturale valoroase protejate în RNS Sadova sunt arboretele naturale de gorun și stejar pedunculat și speciile rare de floră și faună.

RNS Leordoia ocupă suprafața de 152,5 ha și este amplasată la sud de satul Leordoia, raionul Călărași. Face parte din Ocolul Silvic Hârjauca, Întreprinderea pentru Silvicultură Călărași.

Este amplasată la altitudinea cuprinsă între 200 și 380m, pe un relief deluros cu versanți cu pantă moderată. Suprafața protejată este dominată de păduri de stejar și gorun amplasate pe soluri cenușii și brune tipice.

În componența arboretului ariei sunt înregistrate și speciile: *Fraxinus excelsior* – 26%, *Tilia cordata* – 21%, *Carpinus betulus* și *Fagus sylvatica* - câte 16 % fiecare (Fig. 2). Arboretul are o stare de dezvoltare satisfăcătoare, include exemplare cu vârsta de 60 – 100 ani cu coronamentul și tulpinile sănătoase.

Printre arbuști, frecvente sunt speciile: *Cornus mas*, *Euonymus europaea*, *Sambucus nigra*, *Corylus avellana*, *Euonymus verrucosa*, *Swida sanguinea*, *Viburnum lantana*.

Stratul de ierburi, la etapa evaluării, este caracterizat printr-o dezvoltare bună, pe unele parcele luxuriantă. În aria protejată au fost înregistrate 12 specii rare de plante, printre care: umbra iepurelui tenuifolie (*Asparagus tenuifolius*), lăcrămioare (*Convallaria majalis*), *Staphylea pinnata*, *Allium ursinum*, *Lilium martagon*, *Neottia nidus-avis*, *Cephalanthera damasonium*, *Cephalanthera longifolia*, *Epipactis helleborine*, *Platanthera bifolia*, *Dryopteris filix-mas*, *Orthotrichum patens*. Cea mai mare abundență a fost înregistrată pentru

specia *Allium ursinum* care, pe unele suprafețe de referință, avea gradul de acoperire de 80-90%.

Fauna ariei cercetate include specii deja menționate (Tab. 3) dar și specia vulnerabilă fluture polixenă (*Zerynthia polyxena*), care a fost înregistrată, în special, în liziera pădurii.

Principalele componente valoroase protejate în rezervație sunt arboretele naturale de fag, gorun și stejar pedunculat și speciile de plante și animale rare.

RNS Scăfăreni prezintă o suprafață de pădure de 93,3 ha și se află la sud de satul Bahmut, raionul Călărași. Face parte din Ocolul Silvic Hârjauca, deținător funciar este Întreprinderea pentru Silvicultură Călărași. Este amplasată la altitudinea de circa 150-300m, pe un relief deluros cu versanți cu expoziție nord-vestică.

În arie predomină tipul de pădure stejăreto-goruneto-șleau și goruneto-șleau care cresc și se dezvoltă pe solurile cenușii tipice. În componența arboretului mai frecvent semnalăm speciile de *Quercus petraea* și *Quercus robur*, ambelor revenindu-le câte 28%, o pondere mai mică având speciile *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata* ș. a. (Fig. 2). Arboretul este în stare satisfăcătoare, prezintă interes parcela cu plopici seculari viguroși.

Arbuștii sunt prezentați de speciile deja menționate, cu o frecvență mai mare a speciilor: *Cornus mas*, *Corylus avellana*, *Prunus spinosa*, *Rosa canina*, *Crataegus curvisepala*.

Printre speciile rare de plante ierboase, identificate și în alte rezervații cuprinse în acest studiu, în RNS Scăfăreni menționăm prezența speciilor dalac (*Paris quadrifolia*) și pintenul cucoșului (*Listera ovata*), care au fost semnalate doar aici, având abundența de 25 și 10%, respectiv.

În RNS Scăfăreni își găsesc adăpostul numeroase specii de animale protejate prin diverse instrumente naționale și internaționale. Multe dintre aceste specii au fost semnalate și în celelalte rezervații, cu excepția speciei porumbacul stejarului (*Marumba quercus*), semnalată doar în RNS Scăfăreni (Tab. 3).

Tabelul 3. Specii rare de animale

Nr. d/o	Denumirea speciei	Statut de protecție	RNS	RNS Leordaia	RNS Scăfăreni	RNS Dăruș	RNS Vainova
1.	<i>Capreolus capreolus</i>	CRR, LRE	+	+	+	+	+
2.	<i>Felis silvestris</i>	CRRM (VU), CRR, CRU, LRE, CWash., CBerna, DH	+	+	+	+	+
3.	<i>Meles meles</i>	LRE, CBerna, DH	+	+	-	-	-
4.	<i>Martes martes</i>	CRRM (VU), CRR, LRE, CBerna, DH	+	+	-	+	+
5.	<i>Mustela putorius</i>	LRE, CRU, CBerna, DH	+	+	+	+	-

6.	<i>Mustela nivalis</i>	LRE, CBerna	+	+	+	+	-
7.	<i>Talpa europaea</i>	LRE	+	-	+	+	-
8.	<i>Accipiter gentilis</i>	LRE, CWash., CBerna, CBonn	+	-	-	+	-
9.	<i>Picus canus</i>	LRE, CBerna	+	-	+	-	-
10.	<i>Phasianus colchicus</i>	CBerna	+	+	+	-	+
11.	<i>Buteo buteo</i>	LRE, CWash., CBerna, CBonn, DH	+	+	-	+	-
12.	<i>Columba palumbus</i>	LRE	-	+	+	+	-
13.	<i>Corvus corax</i>	CRR, LRE, CBerna	+	+	+	+	-
14.	<i>Upupa epops</i>	CRR, LRE, CBerna, DH	+	+	+	+	-
15.	<i>Lacerta viridis</i>	CRU, LRE, CBerna, DH	+	+	+	+	+
16.	<i>Natrix natrix</i>	LRE, CBerna	+	+	+	+	+
17.	<i>Bufo bufo</i>	CRRM (VU), CRR, LRE, CBerna	+	+	+	+	+
18.	<i>Hyla arborea</i>	CRRM (VU), CRR, LRE, CBerna, DH	+	+	+	+	+
19.	<i>Bufo viridis</i>	CRR, LRE, CBerna	+	+	+	+	+
20.	<i>Rana dalmatina</i>	CRRM, CRR, CRU, LRE, CBerna	+	+	+	+	+
21.	<i>Rana esculenta</i>	LRE	+	-	-	-	-
22.	<i>Lucanus cervus</i>	CRRM (VU), CRU, LRE, CBerna, DH	+	+	+	+	+
23.	<i>Oryctes nasicornis</i>	CRRM (VU), LRE	+	-	+	-	-
24.	<i>Morimus funereus</i>	CRRM (EN), CRU, DH	+	-	+	+	+
25.	<i>Iphiclides podalirius</i>	CRU, LRE	+	+	-	-	-
26.	<i>Euplagia quadripunctaria</i>	CRRM (VU), LRE, DH	-	+	+	+	-
27.	<i>Zerynthia polyxena</i>	CRRM (VU), CRU, LRE, CBerna, DH	-	+	-	-	-
28.	<i>Marumba quercus</i>	CRRM (VU), LRE	-	-	+	-	-

Legenda la tabelele 2, 3: R = specie rară pe teritoriul Republicii Moldova; CRRM = Cartea Roșie a Republicii Moldova; CRR = Cartea Roșie a României; CRU=Cartea Roșie a Ucrainei; LRR = Lista Roșie a României;

LRE = Lista Roșie a Europei; CBerna = Anexa Convenției de la Berna, CBonn = Anexa Convenției de la Bonn; CWash. = Anexa Convenției de la Washington; DH = Directivele privind conservarea habitatelor, - = prezența: + = lipsa.

Componentele naturale valoroase ale RNS Scăfăreni sunt arboretele de gorun, stejar pedunculat, plop alb și speciile valoroase de floră și faună.

RNS Boguș are suprafața de 89,0 ha și este amplasată la sud-est de satul Leordoiaia, raionul Călărași. Face parte din Ocolul Silvic Hârjauca. Dispune de un relief deluros cu versanți cu pantă moderată, altitudinea este cuprinsă între 250 și 350m. Tipurile dominante de soluri sunt cenușii și brune.

Printre arboret, mai frecvent sunt semnalate speciile de *Quercus petraea* - 39% urmat de *Fraxinus excelsior* - 24% și *Carpinus betulus* - 19% (Fig. 2).

Mai frecvent sunt semnalate următoarele specii de arbuști: *Staphylea pinnata* - R, *Corylus avellana*, *Cornus mas*, *Sambucus nigra*, *Euonymus europaea*, *Euonymus verrucosa*, *Swida sanguinea*, *Viburnum lantana*.

Printre speciile rare de ierburi menționate, în această rezervație a fost înregistrată și specia rară *Platanthera bifolia*, regăsită în LRR, CRU și anexele Convenției privind comerțul internațional a speciilor de plante și animale periclitare.

Aici, specia are cea mai mare abundență, pe unele parcele depășind 25%. În RNS Boguș, spre deosebire de celelalte rezervații, a fost înregistrată și specia periclitată *Dentaria quinquefolia*, regăsită în CRRM, cu o abundență de 5% pe suprafața de referință.

Aria protejată este și un habitat favorabil pentru cele 21 specii de animale cu divers statut de protecție (Tab. 3).

Componentele valoroase ale rezervației sunt arboretele naturale de gorun, stejar pedunculat și fag caracterizate prin productivitate mijlocie și superioară și speciile rare de floră și faună.

RNS Voinova are suprafața de 192,0 ha, este amplasată la nord de comuna Voinova și face parte din Ocolul Silvic Vărzărești. Deținătorul funciar al ariei este Intreprinderea pentru Silvicultură Călărași.

În conformitate cu amenajamentul silvic, în aria protejată sunt prezente 3 tipuri de pădure de productivitate superioară: șleau de deal cu gorun; șleau de deal cu gorun și stejar pedunculat și stejăreto-șleau de deal. Printre arbori, cel mai frecvent este stejarul (*Quercus robur*) - 33%, urmat de carpen (*Carpinus betulus*) - 21%, frasin (*Fraxinus excelsior*) - 17% și tei (*Tilia cordata*) - 12% ș. a. (Fig. 2).

Stratul arbuștilor este constituit din aceleași specii menționate și în alte rezervații.

Covorul ierbos este slab dezvoltat. Printre speciile rare caracteristice zonei Codrilor (Tab. 2), înregistrate în majoritatea RNS cercetate, aici a fost înregistrată specia vulnerabilă mutulică (*Scopolia carniolica*), cu abundența de circa 25%. Printre fauna rezervației au fost semnalate și 13 specii rare (Tab. 3).

Componentele valoroase protejate în RNS Voinova sunt arboretele naturale de gorun și stejar pedunculat cu vârsta de 60-100 ani și vitalitate viguroasă și normală și speciile valoroase de floră și faună.

Rezultatele cercetărilor pun în evidență faptul că ariile protejate incluse în studiu dispun de un bogat potențial natural și creează condiții favorabile, preponderent, pentru speciile rare de plante: *Cephalanthera damasonium*, *Cephalanthera longifolia*, *Epipactis helleborine*, *Allium ursinum*, *Neottia nidus-avis* și *Staphylea pinnata* și majoritatea celor de animale, care au fost înregistrate în toate ariile. În același timp constatăm că unele specii rare au fost semnalate doar în una dintre rezervații. Acestea sunt: *Paris quadrifolia*, *Listera ovata* și *Marumba quercus* - identificate în RNS Scăfăreni, speciile *Viscaria atropurpurea*, *Silene italica* și *Cirriphyllum piliferum* - în RNS Sadova, *Dentaria quinquefolia* - în RNS Boguș și *Zerynthia polyxena* - în RNS Leordoia.

CONCLUZII

1. Principalele valori naturale protejate în rezervațiile silvice din raionul Călărași sunt arboretul natural fundamental de gorun, stejar și fag și speciile rare de floră și faună semnalate aici.
2. Ariile protejate cercetate servesc ca habitate favorabile, preponderent, pentru speciile rare de plante: *Cephalanthera damasonium*, *Cephalanthera longifolia*, *Epipactis helleborine*, *Allium ursinum*, *Neottia nidus-avis* și *Staphylea pinnata* și majoritatea speciilor rare de animale menționate. Unele specii rare au fost semnalate doar într-o singură rezervație.
3. Prin protecția componentelor naturale, RNS cercetate asigură integritatea și funcționalitatea fondului ariilor naturale protejate și contribuie la menținerea echilibrului ecologic din Regiunea de Centru a țării.

Bibliografie

1. Bilz M., Kell Sh. P., Maxted N., Lansdown R.V. European Red List of Vascular Plants. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2011. 144 p.
2. Boboc N. Probleme de regionare fizico-geografică a teritoriului Republicii Moldova. Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științele vieții. 2009. p. 161 – 169.
3. Botnariuc N., Tatole V. Cartea Roșie a vertebratelor din Romania. Muzeul Național de Istorie Naturală "Gr. Antipa". București. 2005. 260 p.
4. Braun-Blanquet J. Pflanzensoziologie. 3 Aufl. Wien, N. Y. 1964. 865 p.
5. Cartea Roșie a Republicii Moldova Ed. a 3-a. Ch., Î.E.P. Știința. 2015. 492 p.
6. Checklist of CITES species and Annotated CITES appendices and Reservations. Washington. 1979. 417 p.
7. Convention on Migratory Species. Bonn. 1979.
8. Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats. Bern, 1979.

9. Directive 2009/147/EC of 30 November 2009 on the conservation of wild birds. Official Journal. L 20, 26.01.2010. p. 7 – 16.
10. Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. Official Journal. L 206/7, 22.07. 1992. 15/vol 2 P. 109 -152.
11. Doniță I., Doniță N. Metode practice pentru studiul ecologic și geografic al vegetației. Centrul de multiplicare a Universității din București. București. 1975. 47 p.
12. Kent, M., P. Coker Vegetation description and analysis – a practical approach. John Willey & Sons, Chicester, 1998.
13. Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat. Chișinău, 2002.
14. Lumea animală. Cartea Roșie a Ucrainei. Maister print. Kiev, 2009. 608 p.
15. Lumea vegetală. Cartea Roșie a Ucrainei. Globalconsalting. Kiev, 2009. 912 p.
16. Munteanu A., Lozan M. Mamifere. Lumea animală a Moldovei. Știința. Chișinău, 2004. 132 p.
17. Negru A. Plantele rare din flora spontană a Republicii Moldova. CEUSM. Chișinău, 2002. 198 p.
18. Negru A. Determinator de plante din flora Republicii Moldova. Univers. Chișinău, 2007. 391 p.
19. Oltean M., Negrean G., Popescu A. ș. a. Lista roșie a plantelor superioare din Romania. Studii, sinteze, documentații de ecologie. nr.1, 1994. 52 p.
20. Strategia națională și planul de acțiuni în domeniul conservării diversității biologice. Hotărârea Guvernului nr. 274 din 18 mai 2015.
21. Ursu A. Solurile Moldovei. Î.E.P. Știința. Chișinău, 2011. 324 p.
22. Гейдеман Т. С. Определитель высших растений Молдавской ССР. Штиинца. Кишинев, 1975. 636 p.

ROLUL ALIMENTAȚIEI VEGETARIENE ÎN MANIFESTAREA UNOR PARAMETRI FIZIOLOGICI ȘI STĂRII GENERALE DE SĂNĂTATE A OMULUI

Lora Moșanu-Șupac, doctor, conferențiar universitar, UST

Diana Coșcodan, doctor, conferențiar universitar, UST

Nicolae Caragia, masterand anul II, Facultatea Biologie și Chimie, UST

Abstract. In the paper there are presented the results of the investigation of the blood status following the acceptance of a vegetarian diet, which, in combination with other factors, is the premise of a healthy lifestyle, the most important for restoring, maintaining and fortifying health. The data denotes that people who use vegetarian and vegan food have the investigated blood samples within the limits of normal values that do not deviate from the registered indicators from people with omnivorous nutrition. The blood cholesterol is an important indicator of the risk of the disease, its level in people with vegetarian and vegan diet having lower values than those seen in people with omnivorous diet, which indicates a reduction of the risk of a possible illness.